

КОНЦЕПЦІЇ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У США І ВЕЛИКИЙ БРИТАНІЇ

А.П. ЧИЧУК, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

E-mail: toniabida@ukr.net

Анотація. З'ясовано, що розвиток системи перепідготовки та ПК учителів початкової школи упродовж тривалого часу спирається на концептуальні засади педагогіки, що забезпечує функціонування названої системи. Відповідні концепції представлені в статті. Як свідчать результати досліджень концептуальних положень формування освітньої системи ПК учителів у США і Великій Британії, їх характер пов'язаний з розвитком історії країн. Зокрема, розвивається тенденція інтеграції курсової та внутрішкільної форм ПК на базі співробітництва учителів із фахівцями ВНЗ; піднімається питання про демократизацію навчального процесу ПК вчителів початкової школи.

Ключові слова: США, Велика Британія, концепції підвищення кваліфікації вчителів, вчитель початкової школи, демократизація навчального процесу.

Актуальність (Introduction). У Великій Британії і США створена нормативна база щодо ПК учителів початкової школи, тобто питання розв'язується на державному рівні.

Слід зазначити, що розвиток системи перепідготовки та ПК учителів початкової школи упродовж тривалого часу спирається на концептуальні засади педагогіки, що забезпечує функціонування названої системи.

Мета (Purpose). Метою даної роботи є аналіз концепцій підвищення кваліфікації вчителів початкової школи у США і Великій Британії.

Методи (Methods). Теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури).

Результати (Results). Представляємо в таблиці концепції підвищення кваліфікації вчителів початкової школи у США і Великій Британії.

Таблиця

**Концепції підвищення кваліфікації вчителів початкової школи
у США і Великій Британії.**

Концепції	Автори, джерело	Вклад до теорії і практики ПК вчителів у Великій Британії і США
Концепція розвитку Его (самосвідомості)	Розроблена відомим на Заході психотерапевтом Е. Еріксоном (E. Erickson)	Его (свідчить) являє собою ядро особистості. Дж. Левінджер виділив п'ять стадій розвитку Его: початкова стадія – примітивно-імпульсивна (рідко зустрічається у дорослих); друга – конформістська (характеризується стереотипним, загальноприйнятим ставленням до світу); третя – свідомо (характеризується більш високим рівнем самопізнання, більш диференційованим мисленням); четверта – стадія «автономного» і п'ята – «інтегративного» мислення (ці стадії характеризуються самостійністю суджень, креативністю, стійкістю до стресів, але цих стадій розвитку досягає незначне число дорослих) [7, с.154].

Загальнотеоретична концепція якості ПК учителів (Велика Британія)	80-ті роки XX ст. [3, с.140-145; 4, с.36-38]	Створення названої концепції спрямовано на розробку теоретичних основ ПК учителів з метою підвищення якості їх підготовки. Зокрема, здійснювалась інтеграція навчальної та професійної діяльності вчителя.
Концепція «творчого партнерства»	80-ті роки XX ст. [13, с.78]	Згідно концепції посилюється політика централізації. Держава бере участь як у постановці завдань, так і в наданні допомоги в ПК учителями, а також і здійснюючи контроль за тими, хто ці завдання розв'язує.
Вклад в освіту ключ до економічного й соціального прогресу	[5] Концепція обґрунтована американськими соціологами А. Хелсі та Дж. Флаудом (1961р.) у книзі «Освіта, економіка і суспільство»	У період 50-70-их років ця концепція дала могутній імпульс освітнім реформам, у яких значну підтримку одержала система підвищення кваліфікації, а також підготовки вчителів, що сприяє економічному й соціальному прогресу.
Концепція «надання допомоги вчителям»	80-ті роки XX ст. [2, с.6-9; 13, с.86-87]	Згідно з концепцією «Надання допомоги вчителям», що бажають одержати нову або суміжну спеціальність, вчителі можуть розраховувати на матеріальну підтримку з боку благодійних організацій, фондів.
Теорія «Коннекціонізму» США	С. Рівіс, С. Мехафі [9, с.32]; Д. Рід, Дж. Сейфорт [10, с.12; 11, с.32]	Ця теорія відбиває відповідність теоретичних знань і професійних навичок та вмінь потребам сучасного суспільства.
Концепція альтернативних програм розвитку шкільної освіти й професійного розвитку вчителів	[1, с.11; 12, с.114; 8]	У 2010 році 48 штатів і округ Колумбія мали альтернативні програми сертифікації вчителів. (600 альтернативних програм).

Як свідчать аналіз таблиці, у 80-ті роки у Великій Британії політика держави спрямовується на централізацію, що сприяло появі концепції «творчого партнерства», згідно з якою управління розглядалося переважно в інтеграції влади між суб'єктами. Уряд визнає політику егалітарної (рівність освітніх можливостей) освіти, проти чого виступали експерти [13, с.78].

Концепція «Вклад в освіту – ключ до економічного й соціального прогресу» як теорія людського капіталу, являє собою ідеологічну основу положення про те, що розвиток економіки залежить від освіченості народу країни [5].

У 80-90-роках XX століття уряд поставив перед освітянами завдання підвищити якість освіти вчителя, зокрема і початкової школи. Значну роль у розв'язанні цього питання відіграла створена у 80-ті роки загальнотеоретична концепція якості ПК вчителів. Як зазначено в періодиці 80-х років (British Journal of In-Service Education), під час розробки теоретичних основ підвищення кваліфікації вчителів здійснювалась інтеграція навчальної та

професійної діяльності вчителя, що обумовлюється знаннями, від яких залежить ефективність процесу особистісного й професійного зростання вчителя [3, с.140-145; 4, с.36-38].

Загальнотеоретична концепція якості ПК учителів відбиває тенденцію інтеграції навчальної та професійної діяльності вчителя початкової школи, а також враховує задоволення потреб школи. На основі інтеграції навчальної та професійної діяльності вчителя початкової школи відбувається утворення нових зв'язків між курсовою підготовкою і внутрішкільною, в результаті чого розвивається тенденція інтеграції цих форм на базі співробітництва учителів і спеціалістів ВНЗ [13, с.177-178].

Західні вчені Білліс Д. Холі (Hawley, W.D.), (Rosen-holtz, S) та ін. також піднімали питання й про демократизацію навчального процесу ПК вчителів. Щоб підвищити якість навчання, необхідно при організації ПК створювати партисипативний стиль навчання, який здійснюється колегіально, спільно. Спільними силами вчителі початкової школи разом з керівниками курсів підвищення кваліфікації визначають завдання програми, беруть участь у розробці її змісту (з метою включення до програми хвилюючих їх питань), а також – активну участь у розв'язанні визначених проблем, щоб потім максимально, як зазначає В. Гаргай, інтегрувати засвоєні ними технології, методики у шкільне середовище. І щоб учителі робили це на високому рівні розуміння, вони мають отримати під час ПК теоретичні обґрунтування рекомендованих ним технологій та методик навчання, що дасть можливість вв'язувати теоретичні знання з труднощами, які трапляються в учителя на його робочому місці [13, с.158-163; 6, с.28].

На нашу думку, партисипативний підхід до організації ПК учителів початкової школи, коли вчитель початкової школи бере участь у розробці змісту програми і пропонує включити до програми питання, необхідні для розв'язання в процесі ПК на курсах, адже це необхідно для їхньої роботи на робочому місці вчителя початкової школи. Значну роль відіграє і активна участь у їх розв'язанні, лише при цьому впровадження здобутих знань, розв'язаних питань у навчально-виховний процес школи буде відбуватися при високій свідомості.

Після проходження курсів підвищення кваліфікації їм потрібно дати оцінку, визначити те позитивне, що сприяло виникненню змін в роботі вчителя. З цією метою збирають відгуки вчителів початкової школи, відгуки адміністрації, проводять анкетування; тести, проведені з учнями, дають можливість визначити зміни, які відбулися в зміні розвитку учнів. Враховуючи визначені недоліки в проведенні курсів, автори програм допомагають учителям скласти індивідуальні плани післякурсowego професійного зростання, тобто здійснюється допомога з подальшої самоосвіти, в чому учителям допомагають, за даними В. Гаргая, тьютори груп (проводять консультації з організації й проведення дослідження) [13, с.167].

Відповідно до теорії коннекціонізму вчені США С. Рівіс (C. Reavis) та С. Мехафі (S.Mehaffie), а також Д. Рід (D. Reed) та Дж. Сейфорт (J. Seyfarth) виявили низку важливих умінь, якими має володіти кваліфікований учитель, у тому числі й сільський: будувати з учнями взаємовідносини на товариській основі; вести заняття в різнорівневих класах; досягати належної дисципліни; займатися самовдосконаленням [9, с.32; 10, с.12; 11, с.32].

Дані Американської асоціації з питань удосконалення професії педагога свідчать [1, с.11], що шкільні округи США беруть на роботу вчителів без традиційної педагогічної освіти у зв'язку з недостатньою кількістю вчителів (математики й біології – 36%, фізики й хімії – 20%, для навчання дітей з обмеженими можливостями – 16%, іспанської мови – 15%), що призвело до появи альтернативних програм сертифікації вчителів. Зокрема, у 2010 році 48 штатів і округ Колумбія мали альтернативні програми у кількості 600 [12, с.114; 1, с.11; 8].

Висновки і перспективи (Discussion). Як свідчать результати досліджень концептуальних положень формування освітньої системи ПК учителів у США і Великій Британії, їх характер пов'язаний з розвитком історії країн. Зокрема, розвивається тенденція інтеграції курсової та внутрішкільної форм ПК на базі співробітництва учителів із фахівцями ВНЗ; піднімається питання про демократизацію навчального процесу ПК вчителів початкової школи: створюється партисипативний стиль навчання, що здійснюється колегіально (вчитель бере участь у розробці змісту програми і пропонує включити до програми питання, необхідні для розв'язання їх у процесі навчання на курсах, в чому вчитель початкової школи також бере активну участь).

Список використаних джерел

1. American Association for Employment in Education. Education Supply and Demand in the United States. – Columbus, OH: American Association for Employment in Education, Inc., 2010. 12 p.
2. Balow, N. TRJST and the future of In-service training / N. Balow // Forum for the discussion of new trends in education. 1986. Vol. 29, № 1. P. 6–9.
3. Carol, A. Guidelines for an Effective Evaluation / Aubrey Carol // British journal of In-service Education. 1988. Vol. 14, P. 140–145.
4. Cowan, G. A Schedule of teaching skills: an aid to self evaluation, development and assessment / G.A. Cowan // British Journal of In-Service Education. 1984. Vol. 11, Nos. 1. P. 36–38.
5. Halsey, A.H., Floud, J. and Anderson, C.A. (eds.) Education, Economy and Society. New York, 1961.
6. Hawley, W.D. Good Schools: A Synthesis of Research on How Schools Influence Student Achievement. Special issue / W.D. Hawley, S. Rosenholtz // Peabody Journal of Education. 1984. Vol. 4. P. 1–178.
7. Loevinger J. Some thoughts on ego development and counselling / J. Loevinger // Personal and guidance journal. 1980. Vol. 58. p. 157.
8. National Center for Alternative Certification [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.teach-now.org/aboutncac.cfm>. Назва з екрану. Дата звернення: 23.11.2012.
9. Reavis, C., Mehaffie, S. Staff Recruitment and In-service Development in Smaller Schools // NASSP Bulletin, 1984. – p. 32.
10. Reed, D. F., Seyfarth, j. T. Assessing Needs in Rural Schools // The Rural Educator, N.6, Vol. 1, 1984. P. 12.
11. Андреева Галина Борисовна. Подготовка, адаптация и повышение квалификации сельских учителей. Дис. ... канд. пед. наук. 13.00.01. М., 2000. 154 с.
12. Бондарук Я.В. Організація навчального процесу в системі підвищення кваліфікації вчителів у США. Дис. ... канд. пед. наук. 13.00.04. Черкаси, 2013. 209 с.
13. Гаргай Виктор Богданович. Развитие системы повышения квалификации учителей в Великобритании (конец XIX – конец XX вв.). Дис. ... доктора пед. наук. Новосибирск. 2006. 379 с.

References

1. American Association for Employment in Education. Education Supply and Demand in the United States. – Columbus, OH: American Association for Employment in Education, Inc., 2010. 12 p.
2. Balow, N. TRJST and the future of In-service training / N. Balow // Forum for the discussion of new trends in education. 1986. Vol. 29, № 1. P. 6–9.
3. Carol, A. Guidelines for an Effective Evaluation / Aubrey Carol // British journal of In-service Education. 1988. Vol. 14, P. 140–145.
4. Cowan, G. A Schedule of teaching skills: an aid to self evaluation, development and assessment / G.A. Cowan // British Journal of In-Service Education. 1984. Vol. 11, Nos. 1. P. 36–38.
5. Halsey, A.H., Floud, J. and Anderson, C.A. (eds.) Education, Economy and Society. New York, 1961.
6. Hawley, W.D. Good Schools: A Synthesis of Research on How Schools Influence Student Achievement. Special issue / W.D. Hawley, S. Rosenholtz // Peabody Journal of Education. 1984. Vol. 4. P. 1–178.
7. Loevinger J. Some thoughts on ego development and counselling / J. Loevinger // Personal and guidance journal. 1980. Vol. 58. p. 157.
8. National Center for Alternative Certification [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://www.teach-now.org/aboutncac.cfm>. Nazva z ekranu. Data zvernennya: 23.11.2012.
9. Reavis, C., Mehaffie, S. Staff Recruitment and In-service Development in Smaller Schools // NASSP Bulletin, 1984. p. 32.
10. Reed, D. F., Seyfarth, j. T. Assessing Needs in Rural Schools // The Rural Educator, N. 6, Vol. 1, 1984. P. 12.

11. Andrêeva Galina Borisovna. Podgotovka, adaptatsiya i povysheniye kvalifikatsii sel'skikh uchiteley. [Preparation, adaptation and professional development of rural teachers]. – Dis. ... kand. ped. nauk. 13.00.01. M., 2000. 154 s.
12. Bondaruk YA.V. Orhanizatsiya navchal'noho protsesu v systemi pidvyshchennya kvalifikatsiyi vchyteliv u SSHA. [Organization of the educational process in the system of teacher training in the USA]. Dys. ... kand. ped. nauk. 13.00.04. Cherkasy, 2013. 209 s.
13. Gargay Viktor Bogdanovich. Rozvitiye sistemy povysheniya kvalifikatsii uchiteley v Velikobritanii (konets KHÍKH – konets KHKH vv.) [The development of a teacher training system in the UK (late XIX - late XX centuries)]. Dis. ... doktora ped. nauk. Novosibirsk. 2006. 379 s.

КОНЦЕПЦИИ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ В США И ВЕЛИКОБРИТАНИИ

Чичук А. П.

Аннотация. Установлено, что развитие системы переподготовки и ПК учителей начальной школы на протяжении длительного времени опирается на концептуальные основы педагогики, обеспечивает функционирование названной системы. Соответствующие концепции представлены в статье.

Как свидетельствуют результаты исследований концептуальных положений формирования образовательной системы ПК учителей в США и Великобритании, их характер связан с развитием истории стран. В частности, развивается тенденция интеграции курсовой и внутришкольной форм ПК на базе сотрудничества учителей со специалистами вуза; поднимается вопрос о демократизации учебного процесса ПК учителей начальной школы.

Ключевые слова: США, Великобритания, концепции повышения квалификации учителей, учитель начальной школы, демократизация учебного процесса.

CONCEPT OF INCREASE OF QUALIFICATION OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN THE USA AND GREAT BRITAIN

Chychuk A. P.

Abstract. It has been found out that the development of the system of retraining and increasing the qualification of elementary school teachers for a long time is based on the conceptual foundations of pedagogy, which ensures the functioning of the named system. The corresponding concepts are presented in the article.

It has been found out that the development of the system of retraining and increasing the qualification of elementary school teachers for a long time is based on the conceptual foundations of pedagogy, which ensures the functioning of the named system. The corresponding concepts are presented in the article.

As the results of the research of the conceptual provisions of the formation of the educational system increase of qualification of teachers in the United States and Great Britain testify, their character is connected with the development of the history of the countries. In particular, the tendency of integration of the course and in-school forms of the increase of qualification on the basis of collaboration of teachers with the specialists of higher educational institutions is developing; Raises the issue of democratization of the educational process. Increase of qualification of teachers of the primary school: a participative learning style is taken by collegial (A teacher participates in the development of the content of the program and proposes to include in the program the questions needed to solve them in the course of studying at the courses, as a teacher elementary school also takes an active part).

Key words: The USA, Great Britain, concept of teacher training, elementary school teacher, democratization of educational process.